

4. https://online.zakon.kz/document/?doc_id=1013957#pos=68;-22
5. <http://gylymordasy.kz/>, Альджанова Н.К. Діни экстремизм мен терроризмнің таралу себептері, 4.10.2016 ж.

ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ҚЫЛМЫСТЫҚ САЯСАТЫНЫҢ ӨЗЕКТІ ПРОБЛЕМАЛАРЫ

Бекносов А.Т., з.ғ.м., аға оқытушы, Alikhan Bokeikhan University, Семей қ.
Султанова В.Р., з.ғ.м., аға оқытушы, Alikhan Bokeikhan University, Семей қ.

Республикамыздың тәуелсіздігінің 25 дүние өзіне құқық шығармашылық еңбегі, жылдығын қорытындылай келе, мемлекет қылмыстық саясат тағы елімізде мизам өткізген көлемді саяси, экономикалық, ғылымын қамтамасыз қылу құрамдас бөлігі әлеуметтік, мәдени әрі құқықтық боп табылатын, мемлекет жүргізетін реформалардың әзір азат Қазақстанның құқықтық саясатты қамтитыны бәрімізге қалыптасуында мелжемді іргетасты бұйымтай әйгілі. Мемлекеттің қылмыстық саясатты ұйымдастыру әлі айдау саласындағы қағидатты ұстанымын қылмыстық құқық бұзушылықтарға қарсы күресті одан әм ізгілендіруге, мемлекеттік органдардың әлі қоғамдық ұйымдардың дайындалатын жөн емес қылықтар пен қылмыстардың профилактикасы, олардың алдын шегеру әм жолын қырпу жөніндегі жұмысын жандандыруға бағытталған нақтылы шараларды жұмысқа асыруға бағытын құрайды.

Елімізде құқық ғылымының дамуын қамтамасыз қылу мақсатында ғылымизерттеу мекемелерінің жүйесі жасалды. Іргелі тағы қолданбалы мизам ғылымын дамыту үшін тиесілі ғылыми негіздерді жиһаз бұл мекемелердің мақсаттары бен міндеттері боп табылады. Мемлекеттің жарғы шығару процесінің тиімділігін тағы мемлекет жүргізетін құқықтық саясатты ұйымдастыруды оңтайландыруды көтеру үшін мемлекеттік органдарға бағытталуға керек нақтылы негізделген ұсынымдарды жабду әлі сіңіру мизам ғылымының түбегейлі функциясы боп табылады. Ілгеріде көрсетілген ережелерді ескере отырып, мемлекет жүргізетін қылмыстық саясаттың тиімділігін одан жә көтеру мәселелерінің практикалық жағынан шешімі отандық әм шетелдік құқықтық доктринасындағы әзіргі заманғы жағдайда іргелі жә қолданбалы жарғы ғылымының жетістіктерімен қарбалас логикалық өзді-өзі байланыста болғанын атап өткен абзалы. Әлқиса қабат, о қылмыстық құқық бұзушылықтарға әсер қылу шараларын ұйымдастырудың құқық қолдау әрі құқық жарату практикасында мақтаулы болған беталыстарды ескере отырып байланыста боп отыр.

Құқықтану ғылымына көрнекті үлесін қосқан республикамыздың дүр ғалымдары өз ғылыми жұмыстарында жиынтығында отандық құқықтық доктринаны даярлау үшін іргелі ғылыми негіз боп табылатын тұжырымдамалық ережелер пен ұсынымдарды көрсетеді.

Заңи тұлғалардың жауаптылығы қылмыстық құқықтың күре әм ен талқыланатын проблемалардың бірі боп табылады. Отандық қылмыстық заңнаманы одан тағы кең аумақты жетілдіру мәселелеріне зейін аудара отырып, профессор У.С. Жекебаев жарғыны тұлғалардың қылмыстық жауаптылығын белгілеудің туындаған қажеттігін деректеу үшін мынадай дәлелдерді келтіреді: «қылмыстық заңнаманы пайдалану теориясында жә практикасында қауметтің әрекеті, оның ішінде қылмыстық әрекеті те абстрактілі емес, объективті бен субъективтінің бірлігі санатында, демек оның жасалуының нақтылы мәнжайына қатысты қаралуға қажет. Бұндай әдіс саза субъектісі көрнекті біреу жасқа толған, ақыл-есі түзік дара тұлғалар боп табылған жағдайда, жөндемді жә әрі жөндем боп кент береді [2;9].»

Жарғыны тұлғалардың жауаптылығын белгілеу уақытында мәліш қылмыстық заңнаманы емес, қысқасы бірге жауаптылық жайлы тұжырымдамаларымыздың «тугендеуі» іждағат етілетін болады» [1;49].

У.С. Джекебаевтың мизамды тұлғалардың қылмыстық жауаптылығын белгілеу жайында жан-жақты дәлелденген тұжырымдамалық идеялары пен ережелеріне артықша зейін ақтару әлі оларды ҚР ҚК 15-бабын әлгінде редакцияда қайыра жаймалау арқасында қолданыстағы қылмыстық заңнамаға өзгерістер енгізу үшін қабылдау керек.

Қылмыстық саясаттың мемлекеттің қолданыстағы қылмыстық заңнаманы одан тағы жетілдіруіне бағытталған нақтылы айқындалған шараларын құқықтың конституциялық тағы салалық қағидаттарын қатал сақтау негізінде орнату керек. Жарғы ғылымы әзірлейтін ұсынымдардың мемлекет жүргізетін практикалық құқықтық саясатқа қойылатын талаптармен өзді-өзі байланысын ашып сілтеу ерекше назарды рай етеді. Жарғы ғылымының маңызын бағалаудың әзіргі замаңғы тәсілдерін сипаттайтын мынадай ғылыми қорытындыларды беруге болады.

«Бүгінгі күні низам ғылымының кемінде үш түрін көрсетуге болады: біріншісі оны қолданатын әкімдік бен тақта отырған Заңшығарушыны көреді. Оған өзінің ұсыныстары пен дәлелдерін жолдайды. Кездеме құқық реформасы жайында ғылым. Алдағы мизам ғылымы құқықтық қолғабыс қажет қауметке бағытталады. О белгісіздікті жоюға, қателікке тәуекелді азайтуға құқықтық құрылымдар қалыптастырады тағы керекті атак береді. Үшінші низам ғылымы дауларды мизам тәртібімен әділшіл шешуді қамтамасыз етеді» - ғылыми тұжырымдарды меңзеу негізді боп табылады [4;47].

Құқықтану ғылымының көрсетілген бірінші түрінің ерекшеліктеріне тоқталсақ, бұндай ғылымның объектісі бен нысанасын куәландыру дәлелді боп табылады. Мемлекеттің құқықтық реформаны жүзеге асыру жөніндегі қызметін құрайтын қоғамдық қатынастардың кешені низам ғылымының қаралатын түрінің объектісі боп табылады. Мемлекеттік органдар пен құзыретті лауазымды адамдарға бағытталатын әзірленетін нақтылы айқындалған ұсынымдар ғылымның нысанасын құрайды. Низам ғылымының қаралатын түрінің объектісі бен нысанасына негізделе отырып, әзіргі замаңғы жағдайда құқықтық реформаны жүргізудегі әрі мемлекет жүргізетін құқықтық саясаттағы низам ғылымының рөліне бөлекше зейін ақтару үйлесімді боп табылады.

Тәуелсіздік жылдарында мемлекет жүргізген өрелі құқықтық реформа еліміздің қолданыстағы құқықтық жүйесінің баршылық салаларын қамтыған. Атап айтқанда, қылмыстық заңнама – 1997 жылы әм 2014 жылы қос қабат реформалауға ұшырады. 2014 жылғы 3 шілдеде қабылданып, 2015 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енген Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі қолданыстағы ұлттық қылмыстық заңнаманың сандаған институттары бен нормаларына көрнекті өзгерістер енгізді. Өз кезегінде, республиканың қылмыстық заңнамасына енгізілген құқықтық жаңашылдықтар қылмыстық саясаттың әдістемелік негіздерінің құрылуына байланысты қылмыстық құқық доктринасының жекелеген ережелерін қылмыстық низамның әлгінде ережелеріне сай қайыра қараудың объективті қажеттігін өзектендіреді [3;131].

Қылмыстық саясаттың әзіргі замаңғы доктринасын құрудың әзір тәсілдерін іздеуді қылмыстық құқықтық сыртқы насандарына де, сол іспетті оның дереккөздеріне да жаңашылдықтармен енгізілген дырдай біреу өзгерістерді ескере отырып жүзеге асыру құқыққа беделді боп табылады, кездеме ретте қылмыстық құқықтың сыртқы нысандары пен тұма көзі деген ұғымдардың ұқсастығына байланысты ғылыми ұсынымдарды елеу тиіс. Қылмыстық құқықтың тұма көзі құқықтық идеяның алғашқы туындауымен өзді-өзі байланыста болады, оны кейінірек низам шығарушы қылмыстық құқықтың мәшһүр біреу-міреу нақтылы нормасына кезең-кезеңімен қалыптастыру процесі арқасында жасайды.

Жарғы әдебиетінде құқықтың нысаны бен бастау көзі ұғымдарының сәйкестігі, ұқсастығы көрсетіледі. Профессор М.Н. Марченко пікірінше: «Құқық нысаны көз көзінің сәйкестігі құқықтың бұлақ көзі екінші сипаттағылар әлі формальдызани болғанда тұрақ алады. Осы арқасында құқық нысаны бен көз көзінің сәйкестігі анықталады, планета

жарғы (нормативтік) маңыз қалай сырттай ұйымдастырылғанын көрсетсе, қане бастау қайнар низам көздері, ғаламшар пен маңызды қалыптастыратын факторларды қарастырады» - деп көрсетті [5;57.]

Республикамыздың қолданыстағы ұлттық қылмыстық құқығының нысандары пен көз көздерінің норма шығарушының басқы идеяларына сәйкесті болуы проблемасын дайындау әдістемелік тұрғыдан әйгілі біреу ғылыми тағы практикалық қызығушылықты туғызады.

Қылмыстық заңнаманы реформалаудың алдыңғы құқықтық идеяларын мемлекет жүргізетін, әлгінде қылмыстық заңнамада қылмыстық баршылық құқық бұзушылықтардың қоғамдық қауіпсіздігін әрі жазалаудың мәртебесі ескеріле отырып, оларды қылмыстар пен қылмыстық жөн емес қылықтарға жіктеу, жазалауды дараландырудың қағидаттарын сақтау тағы қылмыстық - құқықтық репрессия шараларын үнемдеу үшін әзір құқықтық кепілдіктерді дүние арқасында қызметке асырылған қылмыстық саясатты одан әлі ізгілендіруге ұмтылыспен байланыстырған жөнді болар еді. Қылмыстық заңнаманы реформалаудың нәтижесінде әлгінде ғұмырлық шындықтар ескеріле отырып, қылмыстық саясатты жүргізудің тиімділігін көтеру үшін бекем құқықтық негіз жасалды.

Қылмыстық құқық бұзушылықтардың жекелеген ажарлары үшін жауаптылықты тәртіптеу мәселелері бойынша бостан ғалымсарапшылар ресейліктерге қарағанда низам шығарушымыздың тәсілдерін неғұрлым перспективті әлі ретті деп танитынын атап өткен лазым. Айталық, Қазақстанның қылмыстық заңнамасында контрабанда үшін қылмыстық жауаптылықты реттеудің құқықтық тәсілдеріне жүргізілген салыстырмалы зерттеудің нәтижелері бойынша Ресей Федерациясының ғалымдары былай тұжырымдайды: «заңшығарушы Қылмыстық кодекстің Басқаша бөлімінің жүйесінде контрабандалық қылмыстар үшін жауаптылықты реттейтін нормаларды жөнді қалдырған. Қысқасы бірге, заңшығарушы 2015 жылдың 1 қаңтарынан күшіне енген жаңа ҚК қабылдайды, онда о үшін қылмыстық жауаптылықты реттеуге жаңадан тұрғы қолданылған. Бұрыңғы ҚР ҚК қарағанда баптар көрнекті түзетілген. Әлгінде Қазақстан Республикасының ҚК-сі РФ ҚК қарағанда контрабандалық қылмыстар әлдекім жүйке есебінде құрамдары қылап сипатталған. ҚР ҚК 234, 236, 286, 290, 303, 311, 312, 326, 339 баптарында қылмыстық жауаптылық саралауға тұрғы тағы өзгертілді» [6;30.].

Республикамыздың бүгінгі замаңғы қылмыстық саясатының доктринасын қалыптастырудың әзірленетін әзір тәсілдерінің кешенінде қоғамдық қатынастарды қылмыстық заңнаманың нормаларымен орнату пен реттеудегі түзулік қағидатын сақтаудың онды жолдарын тінткілеу мәшһүр біреу-міреу перспективаны құрайды. Ғұлама В.Д. Филимонов осыған мұндай ойыс білдіреді: «Әділеттілік – көргенділік сананың бөлек әлдекім бейнесі. Сондықтан, тәлімділік құбылыс санатында әділеттіліктің критеріі қоғамдық санада қылаптасқан субъектілер арасындағы қоғамдық қатынастардың өзді-өзі әрекеттістік бен өзді-өзі байланыстың құбылысы боп келетін дербес әлі қоғамдық мүддеге сәйкестігі әм о қоғамның дәуірмен дамуына әсерін тигізеді.

Ғылыми тұрғыдан құқықтық әділеттілік анықтамасына келуіміз қажет, оны қалыптасқан яки қалыптасып келе жатқан қоғамдық қатынастар сапалық сипаттамасынан ызамыз қажет. Ғәділетті бұл талаптарға сәйкесті дара әм қоғамдық мүддеге сәйкестігін қамтитын қоғамның заманамен дамуын қамтамасыз ететін қоғамдық қатынастар танылуы қажет» [7;6.].

Қылмыстық құқықта әділеттілік қағидатын шаруаға асыру мақсатында мемлекеттің қылмыстық саясатты жүргізуі қоғамның іс қылуы әйгі әлдекім учаскелерінде қоғамдық қатынастарды қылмыстық құқықтың нормаларымен нақтылы айқындалған реттеуге бағытталуға қажет. Дербес тағы қоғамдық мүдделердің бірлігін қызметке асыру әлі осымен қоғамда әлеуметтік теңдікті қамтамасыз жасау, сондай-ақ мемлекет мен қоғамның прогресс жолындағы дамуы үшін тұрмыс нәрсе бұндай реттеудің нәтижесі болуға қажет.

Республикамызда бөлек әлі қоғамдық мүдделердің бірлігін жұмысқа асыру үшін нақтылы негіздерді жасауға мемлекет бен қоғамның прогресс жолындағы дамуы үшін жайт нәрсе үшін армия жеткізуге көрнекті кедергілерді деңгейі төмендемейтін пайдакүнемдік әм экономикалық құқық бұзушылықтар жасайды. Қысқасы бірге, біздің қылмыстық заңнамамыздың жекелеген ережелері экономикалық қылмыстық құқық бұзушылықтардың алдын алмай тағы жолын кеспей, керісінше оларды жасауға ыңғайлы тұрмыс жасайды.

Профессор В.В. Лунеев Ресейдегі пайдакүнемдік әлі экономикалық қылмыстылықтың алға әлеуметтік қауіпін сипаттай отырып, мынадай кесім шығарады:

«Ресейдегі экономикалық құныкерлік метр келген қылмыстық-құқықтық, криминологиялық әм статистикалық тұрғылардан, негізінде мемлекет мен халыққа зәре төндіріп отырған пайдакүнемдік қылмыстылықтың кең аумақты, өлшеусіз ядросы боп табылады. Кезбастау экономикалық қылмыстылықтың төрттен біреу бөлігін тіркеу кәдік болса, онда о едің бай таралған, тіркелген әрекеттерден 50% асатын - ұрлықтан асып түсер еді. Сонда да, о елдегі экономикалық, материалдық мәселелерді шешуге көмектесер еді [10;56].

Дербес меншікке қарсы қылмыстар басқаша қауіптілігі пен кең таралғандығына қарамастан саялы экономикалық қылмыстылықтың қой көбігі кәне боп табылады. Әлемде танылғандай «бизнес түріндегі қылмыскерлік» дәстүрлі түрде танылған қылмыскерлік түрлеріне қарағанда қоғамға, ұлттық әм трансұлттық экономикаға ірі басты қауіптілік туғызады. Бірақ, экономикалық кәсіпқорлық қылмыстылықтың үрейлі ажарлары жайында жинақталған ресми статистика жоқ. Ресми статистикада кәсіпкерлер кінәрат субъектісі есебінде мұқым жоқ жә олармен істелген бизнес-қылмыстарда көрсетілмеген» [8;32].

Ресейдің экономикалық жә пайдакүнемдік қылмыстылығын сипаттайтын ерекшеліктердің жекелеген аспектілерінің көрсетілген сипаттамасын көрнекті біреу ескертулермен біздің қазақстандық шындығының алаңына те таратуға болады. Қылмыстық жазық қолданылатын экономикалық іс-әрекеттерді жасайтын қылмыскерлердің кінәсінен жыл сайын мемлекеттік қазынаға ырғын миллиардтық қаржы түспейді. Қылмыстылықтың құрылымында жыл сайын жасалатын қылмыстық құқық бұзушылықтардың 50%-ын қоғамға қауып-қатерлі пайдакүнемдік іс-әрекеттер құрайды. Керегінше, профессор В.В. Лунеевтің тұжырымдары қылмыстық саясатымыздың теориясы пен практикасының дамуы үшін күре жә негізгі боп табылады.

Жоғарыдағы еңбекте көрсетілгендей, экономикалық қылмыстық құқық бұзушылықтармен қарсы күресті регламенттеуге бағытталған қылмыстық құқықтың жекелеген нормалары бен институттары әлмисақтан жән емес боп құрылған әлі бұл себеппен жекелеген қылмыстық құқық бұзушылықтардың алдын саңдақ алмаған әлі оларды жолын кәрден алмаған. Гәп заңсыз кәсіпшілдік, заңсыз банктік іс (ҚК 214бабы;) бекер кәсіпқорлық (ҚК 215-бабы;) шаруа жүзінде жұмыстар орындалмай, қызметтер көрсетілмей, тауарлар тиеп-жөнелтілмей шот-фактура жаймалау бойынша әрекеттер мүлік (ҚК 216-бабы) рәуіштес экономикалық қылмыстық құқық бұзушылықтарға қарсы арпалыс турасында боп отыр.

ҚР ҚК 3-бабының 38-тармағындағы «сомасы он мың жалақы есептік көрсеткіштен асатын жетістік, жігітке еңбеқақы есептік көрсеткіштен бір мың мәртебе асатын сомада келтірілген зиян я ұйымға я мемлекетке жалақы есептік көрсеткіштен жиырма мың қайыра асатын сомада келтірілген зарар» деген ҚК 214-бабы бойынша қылмыстық жауаптылық негіздерінің көрсетілуі қаралатын қылмыстық-құқықтық нормаларда қамтылатын қылмыстық құқық бұзушылықтарға қарсы күрестің әділеттік қағидатын бұзатын, үшбу нормалар құрылымының басқы қателігін құрайды. ҚК 215 жә 216-баптары бойынша жауаптылықтың негізі «сабазға жалақы есептік көрсеткіштен бір мың қабат асатын сомада келтірілген зарар яки ұйымға яки мемлекетке еңбеқақы есептік көрсеткіштен жиырма мың дүркін асатын сомада келтірілген зарар» деп белгіленді. Демек пендені, мәселен ұйымға яки мемлекетке дәкей зарар келтірумен ұштасқан бекер

кәсіпқорлық үшін қылмыстық жауаптылыққа мұрындықтау үшін еңбекақы есептік көрсеткіштен жиырма мың мәрте асатын мөлшеріндегі келтірілген зарар сомасын растайтын тіке дәлелдемелердің болуы тиіс. «2015-2017 жылдарға арналған республикалық бюджет жайлы» ҚР Заңына лайық 2016 жылға әлдекім еңбекақы есептік көрсеткіш 1982 теңгені құрайды. Қажетінше, біреу-міреу еңбекақы есептік көрсеткіш 1982 теңгені құрайтынын есепке арғымақ отырып, жанды ұйымға я мемлекетке қожбан зарар келтірумен ұштасқан өтірік кәсіпқорлық үшін қылмыстық жауаптылыққа мұрындықтау үшін 39 640 000 елгей мөлшерінде келтірілген зиян дәлелденуге қажет. Қылмыстық мизам еңбек жүзінде алаяқтар-кәсіпкерлерге ұйымға я мемлекетке мизамда белгіленген шой мөлшерге шейін зарарлы келтіре отырып, бекер кәсіпкерлікпен айналысуға бет береді. Мизамда туралық қағидаты бұзыла отырып, азаматтардың, ұйымдар пен мемлекеттің мүдделері елемей әрі кемсіту арқасында жекелеген кәсіпшілдік субъектілеріне байланысты басымдықтар белгілеуге бет берілді [9;67.].

Құқық шығарушы экономикалық қылмыстық құқық бұзушылықтардың жекелеген құрамдары үшін белгілеген қылмыстық жауаптылықтың негіздеріне ілгеріде жүргізілген жіктеу нәтижелері бойынша мизам шығарушының экономикалық кәсіпкерлікті асыра пайдалануды әлі алаяқтықты жасауға дүр (көне) біреу-міреу ресми «бағдар беру квоталарды» құқықтық орнату арқасында жосықсыз кәсіпкерлікке ресми бет беруді қалыптастырылуы хақында ойпаң шығаруға болады.

Экономикалық қылмыстық құқық бұзушылықтар үшін жауаптылықты реттейтін нормалардың ілгеріде көрсетілген құрылымдары республикамыздың Конституциясында әлі Қылмыстық кодексінде бекітілген қылмыстық құқықтың іргелі идеяларына, тұма көздеріне әрі қағидаттарына қайшы келеді. Мәселенки, ҚР ҚК 1-бабының 2-бөлігіне үйлесімді «Бұл Кодекс Қазақстан Республикасының Конституциясына негізделеді.» Өз кезегінде, Конституцияда көзделген қағидатты ережелер бен нұсқаулардың негізінде ҚР ҚК 2-бабында мынадай ҚК-нің: «қауметтің әм сабаздың құқықтарын, бостандықтары пен мизамды мүдделерін, меншікті, ұйымдардың құқықтары пен низамды мүдделерін, қоғам пен мемлекеттің заңмен қорғалатын мүдделерін қоғамға қорқынышты қолсұғушылықтан мақұлдау, осыншалық - ақ ниет қылмыстық құқық бұзушылықтардың алдын кеміту» деген міндеттері қалыптастырылған.

Қылмыстық мизамда кәсіпшілдік шаруаның жекелеген ажарлары саласында асыра пайдалануды әм алаяқтықты жасауға ресми түрде беталыс беруді белгілей отырып, мизам шығарушы қаумет әрі сабаздың құқықтары пен бостандықтарының теңдігін сақтау қағидатының бұзылуына бағдар береді. Жекелеген айыпқор мүлік ниеті барлық кісілер үшін пенде жә сабаздың құқықтарына, бостандықтары бен мизамды мүдделеріне, меншікке, ұйымдардың, қоғамның жә мемлекеттің құқықтары бен низамды мүдделеріне қолсұғушылыққа ахуал жасайды.

ҚР Прокуратурасының Құқықтық статистика тағы зәуімен есепке қысқарту жөніндегі комитетінің статистикалық есебінің мәліметтеріне орайлас 2014 жылы ҚР ҚК 192-бабы бойынша бекер кәсіпшілдік үшін қозғалған 311 қылмыстық шаруа тіркелді, олардың ішінен 87 шаруа өндіріспен аяқталды, 74 қызмет сотқа жіберілді, 13 жұмыс ақтамайтын негіздер бойынша тоқтатылды, 45 шаруа есептен шығарумен тоқтатылды, 45 еңбек сазай құрамының әлі оқиғасының болмауына қатысты тоқтатылды, 201 қылмыстық еңбек бойынша қаракет айдау айыпталушы ретінде жауапқа тартуға жататын кісінің анықталмауына қатысты тоқтатыла тұрды; 6 қылмыстық еңбек айыпталушының тергеуден я соттан жасырынғандығына яки оның болатын жері анықталмағандығына қатысты тоқтатыла тұрды. 2015 жылы ҚК 215-бабы бойынша бекер кәсіпшілдік үшін қозғалған 2626 қылмыстық шаруа тіркелді, олардың ішінен есепті жылда 305 еңбек өндіріспен аяқталды, 280 қызмет сотқа жіберілді, 159 шаруа кінәні мойындау жайында жарастық нысанында процестік бәтуа дүние негіздері бойынша тоқтатылды, 369 қаракет ҚР ҚПК 35 әлі 36-баптарының негіздері бойынша, демек шаруа бойынша жұмыс жүргізуді болғызбайтын мән-жайлар әм қылмыстық қудалауды жүзеге асырмауға мүмкіндік беретін мән-жайлар бойынша тоқтатылды; қылмыстық құқық бұзушылық

жаппар жан анықталмағандықтан 1291 қылмыстық қаракет тоқтатыла тұрды; 21 қылмыстық шаруа айыпталушының қылмыстық соңына түсу органдарынан жасырынғандығына немесе оның болатын жері анықталмағандығына қатысты тоқтатыла тұрды.

Әдебиеттер тізімі:

1. Джекебаев У.С. Юридическое лицо как субъект преступления. – Заңгер, 2011, № 4 - 49 б.
2. Рогов И.И. Социальная модернизация как приоритетное направление конституционной политики Казахстана. – Заңгер, 2012, № 9. – 9 б.
3. Қоғамов М.Ш. Установление основания уголовной ответственности: вопросы правоприменения в уголовном процессе. Қазақ білім академиясының баяндамалары. Юриспруденция. 2010, № 2. – 131 б.
4. Пермяков Ю.Е. Стандарты научности в юридической теории. – М.: Право и политика. 2011, № 3. – 476-б.
5. Марченко М.Н. Источники права. М., 2006. – 57-б.
6. Прохорова М.Л., Скачко А.В. Контрабанда в законодательстве Республики Казахстан: новые подходы к регламентации уголовной ответственности в условиях членства в Таможенном Союзе. – Международное уголовное право и международная юстиция. М., 2016, № 2. – 30-б.
7. Филимонов В.Д. Справедливость как принцип права. – Государство и право. М., 2009, № 9. – 6-б.
8. Лунеев В.В. Проблемы противодействия экономической преступности. – М., Государство и право, 2014. № 2. – 32-б.
9. Александр Шеслер. Мошенничество: проблемы реализации законодательных новелл. – Уголовное право. М., 2013, № 2. – 67-б.
10. Кленова Т.В. Квалификация преступлений и уголовная политика. – Государство и право. М., 2012, № 4. – 56-б.

ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ДЕЙСТВУЮЩЕГО УГОЛОВНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН В СФЕРЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

*Володько И.В., магистрант Карагандинской академии МВД РК им. Б. Бейсенова,
лейтенант полиции*

В своем послании от 01 сентября 2022 года президент Республики Казахстан Касым-Жомарт Токаев отметил, что в ходе модернизации уголовного законодательства страны отдельное внимание следует уделить валу интернет- и телефонного мошенничества. Правоохранительным органам нужно усилить информационно-аналитическую работу по выявлению и нейтрализации подобных угроз.[1].

Для акцентирования внимания именно на данном вопросе имеется несколько причин. Основная причина, по которой была затронута данная проблема, заключается в том, что сейчас во всех странах, в том числе и в Республике Казахстан, активно идет процесс цифровизации. Множество различных сфер жизни вовсю развиваются в киберпространстве – финансы, образование, поиск работы и сам процесс трудовой деятельности. Однако, как и остальные сферы социальной жизни, преступность не стоит на месте, и многие уголовные правонарушения уже перетекли в цифровое пространство.